

СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА НА УКРАЇНІ

доц. Чигрин О.Ю., студент Щербак А.С.

В Україні протистояння людини та навколишнього середовища спричинило ситуацію, що наближається до рівня глобальної екологічної катастрофи, тому екологічні питання взагалі та питання екологічного стимулювання зокрема стають дуже важливими. Поліпшення екологічної ситуації неможливе без проведення на державному рівні комплексної системи організаційно-економічних перетворень управління природокористуванням та створення дієвих механізмів стимулювання.

Нині для України є необхідним та актуальним вдосконалення існуючих методів державного стимулювання екологічної діяльності та природокористування, а також впровадження нових методів, що підтвердили свою ефективність за кордоном.

Механізми державної підтримки еколого орієнтованої підприємницької діяльності, що ефективно застосовуються в багатьох країнах, недостатньо задіяні в Україні. Так, в Україні не розроблена відповідна амортизаційна, податкова, фінансово-кредитна політика. Отже, прийняття і застосування стимулюючих і регулюючих заходів на державному рівні є необхідним для формування ринку екологічних товарів і розширення екологічно спрямованої діяльності.

На сучасному етапі методи державного регулювання екологічно чистого виробництва на Україні представлені:

- адміністративними;
- економічними;
- організаційними групами.

Адміністративні методи обмежують діяльність виробників екологічно небезпечних товарів, що змушує їх відмовлятися від виробництва цих товарів та здійснення екодеструктивної діяльності з великим тиском на навколишнє середовище на користь екологічно спрямованих чи екологічно прийнятних.

На сьогодні в Україні адміністративні важелі сформувалися в певну узгоджену систему, проте ці методи все ж не позбавлені недоліків. Так, в сучасних умовах заходи, що вживаються до окремих порушників природоохоронного законодавства, практично не адекватні завданям ними збиткам. Наприклад, суми платежів за забруднення води становлять 0,01% від фактичних збитків. До цього часу зовсім не оцінюються збитки від таких специфічних видів забруднення, як шумове та електромагнітне забруднення підземних вод, радіаційне та ряд інших.

Організаційні методи полегшують виробництво екологічних товарів шляхом створення умов, необхідних для нормального функціонування виробництва.

В систему економічного стимулювання входять методи позитивної мотивації (заохочувальні) та негативної мотивації (примусові або стримувальні).

Заохочувальні економічні методи спрямовані на створення матеріальної зацікавленості у здійсненні екологічно безпечної діяльності та у виробництві екологічних товарів. Ця група в Україні розвинена недостатньо. Але в сучасних екологічних умовах необхідно приділяти особливу увагу саме розвитку заохочувальної групи економічних методів.

Пріоритетним є фінансово-економічне заохочення підприємств, які дотримуються природоохоронних вимог, і проваджуються екологічні інноваційні проекти.

Нами пропонується для підприємств використовувати такі інструменти:

- надання податкових пільг;
- використання прискореної амортизації, що створює економічні і передумови для прискореної модернізації екологічно орієнтованих основних фондів;
- надання субсидій та дотацій, що дозволить збільшити вигідність екологічно спрямованих видів діяльності;
- надання пільгового кредитування екологічних проектів та програм;
- використання премій, винагород, призів, грантів, що надаються на конкурентній основі і сприяють розвитку екологічно конструктивної діяльності;
- диференціація ціноутворення відповідно до екологічного критерію;
- сприяння на ринку виробникам екологічних товарів.

Отже, економічний механізм стимулювання екологічно чистого підприємництва повинен відповідати основним вимогам:

- включати значний обсяг державних замовлень;
- використовувати важелі пільгового кредитування та оподаткування; цінової політики;
- формували цільові джерела підтримки екологічного підприємництва;
- активно використовувати можливості механізмів зовнішнього фінансування.

Доцільним також буде поєднання з адміністративними та економічними методами державного стимулювання організаційних методів.